

Asia: VN/20007/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n akkuasetuksen täydentämistä sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan direktiivin muutoksen täytäntöönpanemista koskevaksi lainsäädännöksi

Jätelakiin tehtävät muutokset

16 b §. Akkujen ja paristojen merkintöjä, ohjeita, turvallisuustietoja sekä asiakirjoja koskevat kielivaatimukset.

-

25 §. Muut valvontaviranomaiset.

-

47 §. Tuottajan ensisijainen oikeus järjestää jätehuolto.

Jotta akkuasetuksen tavoitteet ympäristön ja terveyden suojelun korkealle tasolle voidaan varmistaa, on välttämätöntä, että kaikki kerätyt akut ja paristot kierrätetään niiden tuottajien ylläpitämissä järjestelmissä. Tuottajat ovat akkuasetuksen mukaisesti vastuussa jäteakkujen ja -paristojen keräysjärjestelmästä, eikä niitä tulisi päätyä tuottajan järjestelmän ulkopuolelle. Tämän varmistamiseksi on toteutettava riittävät toimenpiteet paitsi kansallisen lainsäädännön puitteissa, myös käytännön tasolla tehokkaalla valvonnalla ja viranomaisyhteistyöllä.

Tuottajan oikeuksien ja vastuiden ohella tärkeää tunnistaa, kuka on milläkin hetkellä akun tuottaja sen elinkaaren aikana. Akkuasetuksen 56 artiklassa määritellään tuottajiksi ne talouden toimijat, jotka asettavat ensimmäistä kertaa jäsenvaltion alueella markkinoilla saataville akun tai pariston, joka on tulosta valmistelusta uudelleenkäyttöön tai käyttötarkoituksen muuttamiseen, käyttötarkoituksen muuttamisesta tai uudelleenvalmistuksesta. Jotta tuottajavastuu kohdistuu oikeaan tahoon, tulee edellä mainittuja toimenpiteitä toteuttavat tunnistaa ja edellyttää niiltä tuottajavastuun ja muiden esimerkiksi tuoteturvallisuuteen ja tyyppihyväksyntään liittyvien velvoitteiden täysimääräistä toteuttamista.

Jätelain 47 §:n mukaan jatkossa jäteakkujen ja -paristojen uudelleenkäyttöön valmisteluun liittyvien palveluiden tarjoaminen olisi mahdollista vain sopimalla asiasta tuottajayhteisön kanssa 47 §:n 1 momentin mukaisesti. Sopimisen ehtona tulee voida edellyttää osoitusta riittävästä kyvystä

jäteakkujen käsittelyyn, kuljetukseen ja uudelleenkäyttöön valmisteluun liittyvien palveluiden toteuttamiseen, sekä tuottajavastuuta koskevien velvoitteiden toteuttamisesta.

Akkujen keräyspisteet ovat velvollisia luovuttamaan kaikki keräämänsä jäteakut ja -paristot tuottajille. Akkuasetuksessa säädetyt luovutusvelvollisuudet ovat suoraan toimijoita velvoittavia ja tarkoittavat käytännössä, että toimijoiden on luovutettava kerätyt käytöstä poistetut jäteakut ja -paristot tuottajalle tai tuottajavastuuorganisaatiolle. Jotta tuottajavastuun toteutuminen ja akkujen asianmukainen kierrätys voidaan varmistaa, on tämän velvollisuuden toteutumiseen kiinnitettävä huomiota valvonnassa ja tarvittaessa riittävin toimenpitein.

Tuottajan keräyspisteverkostosta ja sen tiheydestä osalta valmisteltaisiin erilliset kansalliset soveltamisohjeet, jossa täsmennettäisiin akkuasetuksen vaatimuksia. Soveltamisohjeessa tarkennettaisiin, mitä 59-61 artikloissa säännelty keräysverkoston kattavuus käytännössä tarkoittaa kunkin akkuluokan osalta. Soveltamisohje valmisteltaisiin ennen hallituksen esityksen antamista eduskunnalle ja sen valmistelussa on tarkoitus kuulla sidosryhmiä. Keräysverkoston kattavuutta koskevia vaatimuksia luotaessa ei tulisi lähteä pelkästään keräyspisteiden määrästä, vaan tarkastella keräysverkoston kattavuutta kokonaisuutena esimerkiksi nykyisin usein käytettävät noutopalvelut ja erilaiset digitaaliset palvelumahdollisuudet huomioiden.

Tuottajat saavat asettaa saataville jäsenvaltion markkinoilla akkuja tai paristoja, mukaan luettuina ajoneuvoihin sisällytetyt akut ja paristot, ainoastaan jos ne ovat rekisteröityneet kyseisessä jäsenvaltiossa. Suomessa tämä tarkoittaa tuottajayhteisön jäseneksi liittymistä. Tuottajayhteisönjäseneksi liittymisen tulisi tapahtua viimeistään juuri ennen tuotteiden markkinoille saattamista. Tämän velvollisuuden valvonta on erittäin tärkeää, sillä jälkikäteen, kun tuotteita on jo markkinoilla, asioiden selvittäminen on haastavampaa.

Akkusetuksen 73 artiklan 1 kohdan mukaan osoittaakseen, että kevyen liikkumisvälineen jäteakku, jäteteollisuusakku tai sähköajoneuvon jäteajovoima-akku, jota valmistellaan uudelleenkäyttöön tai käyttötarkoituksen muuttamiseen, ei ole enää jätettä, akun haltijan on toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä esitettävä todisteet mm. akun toimintakunnosta ja suorituskyvystä sekä omistusoikeuden siirrosta. Jotta voidaan varmistaa tällaisten akkujen turvallisuus sekä tuottajavastuun oikea kohdentuminen ja toteutuminen, viranomaisen tulisi lähtökohtaisesti aina edellyttää näitä todisteita. Lisäksi uudelleenkäytön valmistelun tai käyttötarkoituksen muuttamisen seurauksena markkinoille saatettavien akkujen tuoteturvallisuuden ja tyyppihyväksyntävaatimusten toteutumisesta on huolehdittava, sillä akkuihin liittyy aina merkittäviä riskejä.

53 §. Poikkeukset eräiden tuotteiden tuottajan kustannusvastuusta.

-

61 §. Eräiden tuotteiden tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä vaadittava vakuus

-

131 §. Laiminlyöntimaksu.

-

147 §. Rangaistussäännökset.

-

Muita muutettavia pykälää koskevat huomiot

-

Ympäristönsuojelulakiin tehtävät muutokset

221 g §. Akkuja ja paristoja koskevat erityissäännökset.

-

Muuta lausuttavaa

Muut mahdolliset huomiot

-

Kenraali Juha
Suomen Autokierrätys Oy